

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

การละเมิดลิขสิทธิ์เป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่ให้ผลตอบแทนเป็นทรัพย์สินจำนวนมากและส่งผลกระทบต่อธุรกิจการค้าและการลงทุนของประเทศ กฎหมายลิขสิทธิ์ได้กำหนดให้การทำซ้ำ ดัดแปลงหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนในงานอันมีลิขสิทธิ์โดยมิได้รับอนุญาตและไม่เข้าข้อยกเว้นตามที่กฎหมายบัญญัติเป็นความผิด และการละเมิดลิขสิทธิ์ดังกล่าวเป็นการกระทำที่ยังผลให้กำไรหรือประโยชน์ที่ควรจะได้รับของเจ้าของลิขสิทธิ์ลดลงเนื่องจากหากมีการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์โดยชอบด้วยกฎหมายสิ่งเหล่านี้สามารถสร้างรายได้ให้แก่เจ้าของลิขสิทธิ์ที่จะเป็นทุนรอนในการคิดค้นงานสร้างสรรค์ใหม่อันจะเป็นประโยชน์แก่มวลมนุษยชาติ ดังนั้นวัตถุประสงค์สำคัญในการกำหนดลักษณะการกระทำความผิดตามกฎหมายลิขสิทธิ์นั้นก็เป็นไปเพื่อคุ้มครองการหากำไรจากงานอันมีลิขสิทธิ์ให้เป็นสิทธิแต่ผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์ในการหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ของตน ซึ่งสิทธิในการแสวงหาประโยชน์นี้เป็นสิทธิทางทรัพย์สินที่กฎหมายอาญามุ่งประสงค์จะคุ้มครอง การคุ้มครองสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์นี้จึงควรเป็นการคุ้มครองเช่นอย่างสิทธิในทางทรัพย์สินทั่วไป นอกจากนี้เมื่อพิจารณาในส่วนของผู้กระทำความผิดแล้ว การละเมิดลิขสิทธิ์ส่วนมากเพื่อให้ได้รับผลประโยชน์ในทางการค้าและเป็นผลประโยชน์ที่คิดคำนวณได้เป็นราคาเงิน โดยการละเมิดลิขสิทธิ์ดังกล่าวมิได้มีการคิดค้นสิ่งใดขึ้นใหม่เพียงอาศัยการลอกเลียนแบบ หรือการเอางานของผู้อื่นไปทำซ้ำ ซึ่งเปรียบได้กับการเอาทรัพย์สินของผู้อื่นไป จึงไม่เป็นธรรมต่อเจ้าของลิขสิทธิ์ ในปัจจุบันการละเมิดลิขสิทธิ์ยังเกิดขึ้นอยู่อย่างต่อเนื่อง เพราะ การละเมิดลิขสิทธิ์สามารถทำกำไรให้แก่ผู้ละเมิดได้เป็นจำนวนมากในระยะเวลายาวนาน ทั้งประชาชนทั่วไปยังนิยมเนื่องจากมีราคาต่ำกว่างานอันมีลิขสิทธิ์มากเนื่องจากไม่มีต้นทุนการค้นคว้าวิจัยและการโฆษณา การกำหนดลักษณะการกระทำความผิดจึงเป็นการกำหนดจุดเริ่มต้นในการตัดเส้นทางของผู้ละเมิดลิขสิทธิ์มิให้ได้รับประโยชน์จากการกระทำผิด สำหรับการลงโทษผู้เขียนเห็นว่าลักษณะของตัวผู้กระทำผิดและลักษณะการละเมิดลิขสิทธิ์มิได้มีผลต่อการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมโดยตรง แต่เป็นการกระทบโดยอ้อมต่อกระทบการค้าการลงทุนซึ่งเป็นผลกระทบในวงกว้างทางเศรษฐกิจ และเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ การลงโทษจำคุกก็ดูจะหนักไปสำหรับการละเมิดลิขสิทธิ์ในบางลักษณะของการกระทำผิด เพราะว่าวัตถุประสงค์ในการลงโทษจำคุก ก็เพื่อตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมและถือว่าเป็นโทษที่ผู้กระทำความผิดเกรงกลัว แต่การจำคุกก็เกิดผลตามมาอย่างมากในความสุขเสียของรัฐและต่อตัวผู้กระทำความผิดเอง ดังนั้นโทษจำคุกดูจะเหมาะสมกับความผิดที่กระทบต่อการดำรงชีวิตอยู่โดยปกติสุขของคนในสังคมและควรใช้ในกรณีนี้ที่

จำเป็นต้องตัดออกจากสังคมเท่านั้นหากยังอยู่ในวิสัยที่จะแก้ไขความประพฤติได้ การคุมประพฤติ การรอกการลงโทษ หรือรอกการกำหนดโทษจะเหมาะสมกว่า ในข้อนี้ใช้ในกรณีที่เราเห็นได้ว่า การกระทำไม่ร้ายแรงและผู้กระทำมิได้มีลักษณะนิสัยเป็นอาชญากร ดังนั้นการลงโทษผู้ละเมิดลิขสิทธิ์จึงควรเป็นการลงโทษทางทรัพย์สิน อย่างไรก็ตามหากสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์มีการนำไปจำหน่ายและได้เปลี่ยนเป็นตัวเงินแล้วการจะริบเงินโดยการพิสูจน์ว่า เงินนั้นเป็นเงินที่ได้จากการกระทำผิดแล้วจึงริบทรัพย์สินเป็นไปได้อย่างไร ส่วนการริบงานอันละเมิดลิขสิทธิ์นั้นไม่มีปัญหาเนื่องจากมีวัตถุประสงค์แห่งการกระทำผิดประจักษ์ชัดอยู่แล้ว แต่การลงโทษทางทรัพย์สินอีกทางหนึ่งคือ การลงโทษปรับเป็นเงินจำนวนมากซึ่งจะทำให้ผู้กระทำผิดนำเงินมาชดใช้แก่การกระทำที่ผิดกฎหมายนั้น น่าจะมีผลทำให้ผู้กระทำผิดได้รับความทุกข์ทรมานทางการเงินจากการลงโทษปรับอันจะเป็นการสมความมุ่งหมายในการลงโทษ ดังนั้นการลงโทษที่ตัดประโยชน์ที่ได้รับจากการละเมิดลิขสิทธิ์ได้จึงเพียงพอในการยับยั้งข่มขู่ผู้กระทำผิด ซึ่งการลงโทษปรับนั้นผู้กระทำผิดต้องชำระค่าปรับในทันทีไม่ใช่ปฏิบัติภายในสิบปีอย่างคดีแพ่ง(ศาลอาจใช้ดุลพินิจเพื่อความเป็นธรรมในการอนุญาตให้ผ่อนชำระค่าปรับได้) มิฉะนั้นอาจถูกกักขังแทนค่าปรับ ซึ่งแม้การกักขังแทนค่าปรับจะไม่ใช่ความมุ่งหมายของการลงโทษแต่เป็นมาตรการหนึ่งที่ทำให้เกิดความเกรงกลัวต่อโทษปรับยิ่งไปกว่าการยึดทรัพย์สินเพื่อนำมาชำระค่าปรับ นอกจากนี้โทษปรับใช้ควบคู่กับโทษจำคุกได้ เช่น การพิพากษาจำคุกและปรับโดยโทษจำคุกให้รอไว้มีกำหนดระยะเวลาตามกฎหมาย อย่างไรก็ตามหากยังมีการกระทำผิดซ้ำการลงโทษอาจต้องเปลี่ยนวิธีการไป มิใช่ว่าการลงโทษปรับไม่เหมาะสมกับการกระทำแต่เป็นเพราะว่า การลงโทษไม่เหมาะสมแก่ผู้กระทำผิดคนนั้นๆ และโทษปรับเป็นโทษที่ป้องกันการกระทำผิดเพื่อหวังประโยชน์เป็นกำไรซึ่งเป็นผลตอบแทนที่ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์หรือผู้ประกอบการใดก็ไม่ควรจะได้รับ (crime does not pay) และการใช้โทษปรับยังตรงกับแนวคิดที่ว่า ความผิดที่มีมูลเหตุจูงใจมาจากประโยชน์ในทางทรัพย์สินก็ควรมุ่งทำลายทรัพย์สินที่ผู้กระทำผิดได้รับอันเป็นการกำจัดมูลเหตุจูงใจของผู้กระทำผิด

ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 กำหนดสภาพบังคับทางอาญาเป็นการคุ้มครองและเยียวยาความเสียหายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์ ในบทกำหนดโทษมีโทษจำคุก ปรับ ริบทรัพย์สินและเพิ่มโทษอันเนื่องมาจากการกระทำผิดซ้ำ สำหรับโทษปรับมีการกำหนดระวางโทษปรับไว้สูงพอที่จะใช้โทษปรับอย่างเดียวเป็นการลงโทษเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ในความมุ่งหมายที่จะทำให้เกิดความทุกข์ทรมานต่อการกระทำที่ผู้กระทำผิดได้ก่อขึ้น และทั้งเพื่อยับยั้งการกระทำผิดของผู้กระทำนั้น อีกทั้งเพื่อข่มขู่ผู้อื่นมิให้ปฏิบัติตามการกระทำนั้นๆ นอกจากนี้ยังเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ผู้กระทำผิดและผู้อื่นให้ปฏิบัติตามกฎหมายได้ ยิ่งกว่านั้นตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ฯ มาตรา 76 กำหนดให้จ่ายค่าปรับที่ได้ชำระตามคำพิพากษาให้แก่เจ้าของลิขสิทธิ์ก็หนึ่ง ดังนั้นเจ้าของลิขสิทธิ์จึงได้รับเงินค่าปรับจำนวนนี้ไป อันเป็นการคุ้มครองและเยียวยาความเสียหายแก่เจ้า

ของลิขสิทธิ์ในเบื้องต้นและเป็นฐานแห่งค่าเสียหายส่วนน้อยที่สุดที่เจ้าของลิขสิทธิ์จะได้รับ ซึ่งเป็น การสร้างแรงจูงใจในการพิทักษ์สิทธิของตนเองซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเฝ้าระวังการกระทำความ ผิดซึ่งนานาประเทศได้พยายามกำหนดหลักเกณฑ์ในกฎหมายเพื่อส่งเสริมการพิทักษ์สิทธิเช่นเดียว กันนี้ สำหรับในเรื่องนี้ประเทศไทยใช้กระบวนการทางอาญาแบบเบ็ดเสร็จในคดีลิขสิทธิ์กล่าวคือ ใช้กระบวนการทางอาญาเป็นการเยียวยาความเสียหายในทางแพ่งด้วยโดยใช้โทษปรับ แต่หากได้ รับความเสียหายมากกว่านั้นก็อาจฟ้องเรียกค่าเสียหายในส่วนที่เกินจำนวนเงินค่าปรับที่ได้รับ ไปแล้วนั้น ในทางปฏิบัติตามสถิติคดีของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ กลางในปี พ.ศ.2545 มีคดีแพ่งเรื่องละเมิดลิขสิทธิ์ขึ้นสู่การพิจารณาของศาลเพียง 19 คดี แต่มีคดี อาญาที่ขึ้นสู่การพิจารณาถึง 1,214 คดี เห็นได้ว่าไม่ว่าการลงโทษจะลงโทษได้ก็ตามการแบ่งค่าปรับ ให้แก่ผู้เสียหายนี้เป็นข้อหนึ่งที่ทำให้คดีแพ่งลดลงเป็นอันมาก ดังนั้นการใช้โทษปรับในคดีละเมิด ลิขสิทธิ์จึงเป็นการเหมาะสม ทั้งกระบวนการคุ้มครองนี้มากกว่าการคุ้มครองผู้เสียหายในความผิด ที่มีโทษทางอาญาอื่นๆ และถือเป็นการคุ้มครองเจ้าของลิขสิทธิ์โดยทั่วไปโดยให้ความสำคัญแก่ งานอันมีลิขสิทธิ์และมีจุดมุ่งหมายในการส่งเสริมและสนับสนุนระบบการค้าเสรีเพื่อมิให้เกิดความ ได้เปรียบหรือเสียเปรียบกับในทางการค้าการลงทุนทั้งในประเทศและในเวทีการค้าระหว่าง ประเทศ

จากการศึกษาพบว่า แม้จะมีการกำหนดโทษให้สูงขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบการลงโทษ เป็นอย่างไรก็ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทยกลับไม่ได้ผลเป็นการควบคุมอาชญากรรมเท่า ไฉน เนื่องจากมีการกำหนดให้ความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์เป็นความผิดอันยอมความได้ ทำให้ ปปรากฏอยู่เสมอว่า เมื่อเจ้าพนักงานตำรวจไปจับกุมผู้กระทำความผิดแล้วต่อมาผู้รับมอบอำนาจ เรียกเงินเป็นค้ำยอความจากผู้กระทำผิดแล้วก็ยอมความกันหลังจากนั้นก็กลับไปกระทำความผิด ต่อเหมือนกับการจ่ายค่าคุ้มครองในการกระทำความผิดกฎหมายแล้วไม่ต้องถูกดำเนินคดี และเป็นการ ใช้กระบวนการทางอาญาในการบีบบังคับให้ชำระหนี้โดยชอบด้วยกฎหมาย ทั้งยังก่อให้เกิดการซื้อขายใบมอบอำนาจเพื่อนำไปเรียกเงินจากผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ ราวกับว่าขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ได้แต่ ต้องจ่ายค่าคุ้มครอง นอกจากนี้ยังมีการใช้เจ้าพนักงานตำรวจเป็นเครื่องมือในการเรียกค้ำยอ ความดังกล่าว โดยที่เจ้าพนักงานตำรวจไม่อาจปฏิเสธได้เนื่องจากเมื่อมีการร้องทุกข์ตามระเบียบ เจ้าพนักงานตำรวจต้องดำเนินคดีไปตามขั้นตอนของกฎหมาย และเป็นการใช้ทรัพยากรของรัฐเพื่อ เรียกเงิน ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า กระบวนการของกฎหมายไม่ควรเป็นเช่นนั้น และเกิดผลเสียดังนี้

1. การบังคับใช้กฎหมายไม่มีความศักดิ์สิทธิ์
2. รายได้ของรัฐที่ควรจะได้รับขาดหายไป
3. เป็นช่องว่างของกฎหมายในการใช้เจ้าพนักงานของรัฐไปเรียกค่าเสียหาย
4. มีลักษณะเป็นการเรียกค่าคุ้มครองในการกระทำความผิดตามกฎหมาย

และการกำหนดให้การละเมิดลิขสิทธิ์เป็นความผิดอันยอมความได้ทำให้ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ยังมีอยู่และยังเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องต่อไปซึ่งส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของประเทศชาติ ดังเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น นอกจากนี้ยังมีเหตุผลทางการเมืองของนานาประเทศที่ต้องการปกป้องสินค้าและเทคโนโลยีของตนเพื่อมิให้เกิดความได้เปรียบหรือเสียเปรียบทางการค้า ในประเทศกลุ่มการค้าเสรี(W.T.O.) จึงได้มีการดำเนินการเพื่อให้ประเทศคู่ค้ากำหนดมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการละเมิดลิขสิทธิ์ โดยกำหนดให้ การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเป็นมาตรฐานขั้นต่ำในการเปิดเสรีทางการ หากประเทศใดไม่สามารถคุ้มครองและควบคุมการละเมิดลิขสิทธิ์หรือทรัพย์สินทางปัญญาได้ จะเป็นข้อบกพร่องในการอาจมีผลกระทบต่อโอกาสทางการค้าการลงทุนของประเทศซึ่งเป็นผลกระทบในวงกว้างและรัฐมีส่วนเสียหายจากการกระทำผิด เห็นได้ว่าความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์ยังส่งผลกระทบต่อรัฐไม่น้อยไปกว่าผลกระทบต่อเอกชนเนื่องจากและมีผลถึงชื่อเสียงของประเทศอาจทำให้ประเทศไทยเสียโอกาสในการค้าการลงทุน ดังนั้นความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์จึงมิได้มีผลกระทบต่อเอกชนผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์เท่านั้นแต่ยังมีผลกระทบต่อรัฐด้วยดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

ในข้อนี้มีนักกฎหมายเห็นในทางตรงกันข้ามว่า กฎหมายลิขสิทธิ์โดยพื้นฐานแล้วเป็นเรื่องข้อพิพาทระหว่างเอกชน ดังนั้น ควรให้เอกชนเจรจาแก้ไขความผิดกันก่อนใช้อำนาจรัฐ และไม่ควรถูกกำหนดให้ความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์เป็นความผิดต่อรัฐ นอกจากนั้นระบบลิขสิทธิ์เป็นการให้ความคุ้มครองแบบอัตโนมัติ แตกต่างจากกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาประเภทอื่น ทั้งตรวจสอบความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ได้ยาก จึงมีความจำเป็นต้องให้เจ้าของลิขสิทธิ์แจ้งความร้องทุกข์และแสดงหลักฐานความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อนใช้มาตรการของรัฐ ซึ่งผู้เขียนเห็นด้วยว่า กฎหมายลิขสิทธิ์โดยพื้นฐานแล้วเป็นเรื่องข้อพิพาทระหว่างเอกชนจึงควรให้เอกชนตกลงกันเองก่อนใช้อำนาจรัฐ ซึ่งในเรื่องนี้ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ก็กำหนดถึงสิทธิในการฟ้องคดีแพ่งไว้โดยสามารถเรียกค่าเสียหายได้ตามความเสียหายที่แท้จริงซึ่งอาจจะมากกว่าค่าปรับที่เจ้าของลิขสิทธิ์ได้รับแบ่งไปเสียอีก แต่ปรากฏข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติว่าเอกชนผู้ดำเนินคดีส่วนมากไม่ประสงค์จะให้เป็นอย่างนั้นแต่ประสงค์จะใช้อำนาจรัฐเพื่อชดเชยความเสียหายในทางแพ่งเนื่องจากเสียค่าใช้จ่ายน้อยและบังคับได้รวดเร็วต่างจากคดีแพ่งโดยมีการใช้กระบวนการทางกฎหมายอาญาเพื่อเจรจาต่อรองค่าเสียหายซึ่งเป็นการบิดเบือนวัตถุประสงค์ในการใช้กฎหมายอาญาและต่างไปจากประเทศอื่นๆ เช่น ในประเทศอังกฤษมักจะใช้การดำเนินคดีแพ่งกับการละเมิดลิขสิทธิ์มากกว่า เพราะเห็นกันว่าการดำเนินคดีแพ่งมีบรรยากาศในการดำเนินคดีที่เหมาะสมจะตกลงกันในเรื่องค่าเสียหาย

ดังนั้นการละเมิดลิขสิทธิ์จึงมีผลกระทบต่อรัฐโดยอ้อมด้วยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขอุปสรรคและข้อขัดข้องในการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพและเกิดผลเป็นการควบคุมและป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ให้ได้โดยเร็ว ส่วนในเรื่องของการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของสิทธิและรับรู้ถึงการละเมิดลิขสิทธิ์นั้นจำเป็นต้องให้เจ้าของลิขสิทธิ์เป็นผู้ชี้แจงเนื่องจากเป็นผู้ที่ทราบดีว่างานใดเป็นงานอันละเมิดลิขสิทธิ์ของตน ดังนั้นการเริ่มคดีจึงจำเป็นต้องอาศัยคำร้องทุกข์และการนำจับของผู้เสียหายไม่ว่าจะกำหนดให้เป็นความผิดอันยอมความได้หรือไม่ แต่กฎหมายลิขสิทธิ์ยังมีเงื่อนไขอีกประการหนึ่งในการแบ่งค่าปรับให้แก่ผู้เสียหายอันเป็นการสร้างแรงจูงใจในการพิทักษ์สิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์อยู่แล้วดังนั้นไม่ว่าจะกำหนดให้เป็นความผิดอันยอมความได้หรือไม่เจ้าของลิขสิทธิ์ก็ยังคงจะได้รับการเยียวยาความเสียหายจากค่าปรับอันจะเป็นฐานค่าเสียหายส่วนที่น้อยที่สุดที่พึงจะได้รับ ทั้งยังเป็นการร่วมกันบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสิ้นสุดกระบวนการทางอาญาที่มุ่งประสงค์จะใช้บังคับอันจะทำให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจในความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์ได้ผลดียิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลโดยรวมทั้งต่อตัวเจ้าของลิขสิทธิ์เองและต่อประเทศชาติ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเห็นว่าโทษปรับเป็นโทษที่เหมาะสมกับคดีละเมิดลิขสิทธิ์ โดยโทษปรับในคดีลิขสิทธิ์ได้กำหนดระวางโทษไว้สูงอยู่แล้ว พอที่จะมีเงินมาแบ่งค่าปรับให้แก่ผู้เสียหายได้ จากสถิติคดีของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางในปี พ.ศ.2545 พบว่า การดำเนินคดีแพ่งมีเพียง 19 คดีเท่านั้นแต่การดำเนินคดีอาญามีถึง 1,214 คดี แสดงว่า เจ้าของลิขสิทธิ์พอใจที่จะใช้กระบวนการทางอาญาในการคุ้มครองสิทธิของตนซึ่งสามารถคุ้มครองไปได้ถึงสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาความเสียหายในทางแพ่งด้วยเนื่องจากการแบ่งค่าปรับที่ได้ชำระตามคำพิพากษาให้แก่เจ้าของลิขสิทธิ์ดังนั้น การลงโทษปรับจึงก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่ายและเป็นการเหมาะสมแก่ลักษณะของการกระทำความผิด แต่อย่างไรก็ดีปัญหา ในเรื่องของการลงโทษและการบังคับใช้กฎหมายนั้นจากการศึกษาพบว่า การกำหนดให้ความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์เป็นความผิดอันยอมความได้ก่อให้เกิดช่องว่างของกฎหมายในการใช้เจ้าพนักงานของรัฐเป็นเครื่องมือในการเรียกค่ายอมความเสมอ ทำให้การบังคับใช้ไม่ได้ผลเป็นการควบคุมการละเมิดลิขสิทธิ์ และส่งผลกระทบต่อภาพรวมของประเทศไทยในเวทีการค้าโลกที่เกี่ยวกับการค้าและการลงทุนทั้งเป็นข้อโจมตีในเวทีการค้าเสรีระหว่างประเทศ ซึ่งถือว่ารัฐได้รับความเสียหายโดยอ้อมจากการที่ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะมาตรการที่จำเป็นในการแก้ไขอุปสรรค ดังนี้

1) มุ่งผลในการแก้ปัญหาพร้อมกันโดยกำหนดให้ความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์นั้น ถือว่ารัฐเป็นผู้เสียหายร่วม กล่าวคือเมื่อมีการดำเนินคดีอาญาโดยใช้เจ้าพนักงานของรัฐ จะยอมความได้ต่อเมื่อเจ้าพนักงานของรัฐผู้ดำเนินการในชั้นนั้นๆ ยินยอมด้วย เพราะถือว่าการร้องทุกข์กล่าวโทษเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินคดีนั้นถือว่ามีประสงฆ์ให้รัฐเป็นผู้เสียหายร่วมในการดำเนินคดี แต่หากเจ้าของลิขสิทธิ์ประสงค์จะดำเนินคดีแพ่งต่างหากก็สามารถทำได้

2) กำหนดเงื่อนไขในการยอมความในคดีอาญาโดยพิจารณาจากความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยเอาทุนทรัพย์เป็นตัวกำหนดเงื่อนไข เช่น จะยอมความได้เมื่อความเสียหายที่เกิดขึ้นคำนวณเป็นราคาเงินได้ไม่เกิน 2,000,000 บาท โดยถือว่าเป็นคดีความผิดเล็กน้อย

3) จากการศึกษาพบว่าโทษปรับเป็นโทษที่เหมาะสมกับการกระทำความผิดในคดีลิขสิทธิ์ เนื่องจากลักษณะการกระทำความผิดมิได้มีผลต่อการดำรงชีวิตอยู่อย่างปลอดภัยของคนในสังคมการลงโทษจึงไม่จำเป็นต้องตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมเพียงลงโทษปรับก็น่าจะยับยั้งชั่งหมู่การกระทำความผิดได้ และนอกจากนี้โทษปรับตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ฯ ยังมีหลักเกณฑ์การแบ่งค่าปรับให้แก่เจ้าของลิขสิทธิ์ ดังนั้น โทษปรับจึงเป็นประโยชน์ทั้งต่อรัฐ ต่อเจ้าของลิขสิทธิ์ และต่อผู้กระทำความผิดเองเมื่อเปรียบเทียบกับโทษจำคุก จึงเห็นควรยกเลิกโทษจำคุกในคดีละเมิดลิขสิทธิ์เสียคงให้มีโทษปรับในอัตราสูงเพียงอย่างเดียว

4) เนื่องจากความผิดคดีลิขสิทธิ์จำเป็นต้องอาศัยเอกชนในการดำเนินคดีเป็นสำคัญ และส่งผลกระทบต่อเจ้าของลิขสิทธิ์แม้จะส่งผลกระทบต่อประเทศชาติก็ตาม แต่เมื่อเนื้อแท้ของความเสียหายเป็นเรื่องของกำไรที่ควรจะได้ซึ่งเป็นเรื่องในอนาคตเช่นเดียวกับผลประโยชน์ในคดีแพ่งอื่นๆ ทั้งเกิดปัญหาจากการดำเนินคดีอาญาดังที่ได้ศึกษาวิเคราะห์มาแล้ว และทั้งสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทยเป็นปัญหาเฉพาะที่ไม่พบในการดำเนินคดีอาญาของประเทศอื่น จึงเห็นควรยกเลิกความผิดอาญาโดยกำหนดให้เป็นเรื่องความรับผิดชอบแพ่งอย่างเดียว โดยไม่จำเป็นต้องมีสภาพบังคับทางอาญาแต่อย่างใด

โดยทั่วไปแล้วผู้เขียนเห็นด้วยกับการประนีประนอมยอมความในการดำเนินคดีต่างๆ เนื่องจากถือว่าทุกฝ่ายได้รับความพอใจจากผลของการตกลงกันแต่สำหรับคดีลิขสิทธิ์มีปัญหาเฉพาะเนื่องจากประเทศไทยมีความจำเป็นต้องลดอาชญากรรมในเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์ ในปัจจุบันถือว่าการขายใบมอบอำนาจเป็นรายได้ทางธุรกิจอีกทางหนึ่งของเจ้าของลิขสิทธิ์ ทั้งเกิดอาชีพใหม่เพิ่มขึ้นคือการซื้อใบมอบอำนาจไปเพื่อเรียกเงิน และความเป็นจริงที่เกิดขึ้นมีการใช้เจ้าพนักงานตำรวจเป็นเครื่องมือในการบีบบังคับให้จ่ายเงินมิได้มุ่งหวังจะลดการละเมิดลิขสิทธิ์แต่อย่างใดและโทษปรับในคดีลิขสิทธิ์สามารถจะเยียวยาความเสียหายให้แก่เจ้าของลิขสิทธิ์โดยไม่มีค่าใช้จ่ายดำเนินคดีอยู่แล้ว ดังนั้นวิธีการก่อนการยอมความดังที่ได้กล่าวมาจึงเป็นเรื่องการใช้กระบวนการทางอาญาเพื่อบีบให้ชำระหนี้เท่านั้น ทำให้กฎหมาย เจ้าพนักงานของรัฐ ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการ

แสวงหาประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ ที่ได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งเป็นผลที่ไม่ควรเกิดขึ้นเนื่องจากการบัญญัติกฎหมายอาญา นอกจากนี้ก่อนที่จะมาเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์นั้น มีข้อพิจารณาว่าเจ้าของลิขสิทธิ์ยอมใช้องค์ความรู้อื่นๆ มาประกอบกันขึ้นเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ หมายความว่า ประชาชนคนอื่นๆ ก็มีส่วนโดยตรงหรือโดยอ้อมในงานอันมีลิขสิทธิ์นั้น ดังนั้นการกำหนดให้เป็นสิทธิแต่ผู้เดียวอันเป็นการกำหนดประโยชน์เด็ดขาดแก่เจ้าของลิขสิทธิ์จึงควรขึ้นอยู่กับความเป็นธรรมในการแสวงหาประโยชน์ของเจ้าของลิขสิทธิ์ด้วย ว่า ประโยชน์ที่เจ้าของลิขสิทธิ์ควรจะได้รับควรจะเป็นเท่าใด และการดำเนินธุรกิจของเจ้าของลิขสิทธิ์นั้นเป็นธรรมต่อประชาชนคนอื่นๆ แล้วหรือไม่ และทั้งการรับรองสิทธิในการแสวงหากำไรจากงานอันมีลิขสิทธิ์ต้องไม่เป็นการเอาเปรียบหรือให้สิทธิเพื่อค้ำกำไรเกินสมควรด้วย กล่าวคือ การสร้างสรรค์ผลงานของเจ้าของลิขสิทธิ์นั้นเป็นการต่อยอดขององค์ความรู้เนื่องจากการใช้องค์ความรู้ของบุคคลอื่นๆ ประกอบขึ้น ดังนั้นเมื่อสร้างสรรค์งานมาแล้วจะถือเอาประโยชน์เด็ดขาดโดยที่ผู้บริโภคไม่มีทางเลือก ทั้งที่ต้นทุนในการสร้างสรรค์อาจไม่สูงถึงมูลค่าที่เจ้าของลิขสิทธิ์กำหนดก็เป็นเรื่องที่ไม่เป็นธรรมต่อคนในสังคมเช่นกัน ในกรณีนี้เจ้าของลิขสิทธิ์ควรต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการเผยแพร่หรือจำหน่ายงานอันมีลิขสิทธิ์ในราคาที่เหมาะสมด้วยอันจะเป็นส่วนสำคัญในการทำให้การละเมิดลิขสิทธิ์ลดลง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย